דאילו מהיכל פרשי בין בקדושה דידיה. הכי פירושא לדידך לא הוה ליה למתני הא ליגא דבין בשעת הקטרה וכו' אלא הכי איצטי ליה למתני שבהיכל פורשין בין בקדושה ולפנים ולפנים דמשמע בין בקדושה דלפני ולפנים דמשמע בין בקדושה דלפני ולפנים ולמזבח לא פרשי אלא בקדושה דהיכל אמר רבא שם פרישה אחת היא אמר מר כך פורשין בשעת מתן פר כהן משיח ופר העלם דבר של צבור ושעירי עבודת כוכבים מנא לן א"ר פדת אתיא כפרה כפרה מיוה"כ אמר רב [א]אחא בר אהבה שמע מינה מעלות דאורייתא והכי גמירי להו דאי ס"ד דרבנן מאי שנא בין האולם ולמזבח דילמא מיקרו ועיילי מכולה עזרה נמי נפרשו דילמא מיקרו ועיילי בין האולם ולמזבח כיון דלא מפסיק מידי לא מינברא מילתא עזרה כיון דאיכא מזבח החיצון דמפסיק מינברא מילתא אמר רבא ש"מ [ב]קדושת אולם והיכל חדא מילתא היא דאי ס"ד שתי קדושות נינהו אולם [ג]גופיה גזירה וניקום ונגזור גזירה לגזירה לא אולם ובין האולם ולמזבח חדא קדושה היא היכל ואולם שתי קדושות: בכל יום היה חותה בשל כסף וכו': מ"ט [ד]התורה חסה על ממונן של ישראל: והיום חותה בשל זהב ובה היה מכנים: מ"ט [א]משום חולשא דכ"ג: בכל יום בשל ארבעת קבין וכו': תנא [ב]נתפזרו לו [ג]קב גחלים מכבדן לאמה תני חדא קב ותניא אידך קביים בשלמא הך דתני קב רבנן אלא הך דתני קביים מני לא רבנן ולא רבי יוסי אמר רב חסדא רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה היא דתניא ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר בשל קביים היה מכנים רב אשי אמר אפילו תימא רבי יוסי והכי קאמר בכל יום היה חותה בשל סאה מדברית ומערה לתוך שלשת קבין ירושלמיות: בכל יום היתה כבידה והיום קלה: תנא בכל יום היתה גלדה עבה והיום רך בכל יום היתה קצרה והיום ארוכה מ"ט [ד]כדי שתהא זרועו של כ"ג מסייעתו תנא [ה]בכל יום לא היה לה ניאשתיק והיום היה לה ניאשתיק דברי בן הסגן: בכל יום היה זהבה ירוק: א"ר חסדא שבעה זהבים הן זהב וזהב טוב [1]וזהב אופיר [2]וזהב מופז [3]וזהב שחוט [4]וזהב סגור [5]וזהב פרוים [6]וזהב הארץ ההוא טוב זהב אופיר דאתי מאופיר זהב מופז שדומה

אלא בשעת הקטרה והא איכא הא מעלה דאילו מהיכל פרשי בין בקדושה דידיה בין בקדושה דלפני ולפנים ואילו מבין האולם ולמזבח לא פרשי אלא בקדושה דהיכל אמר רבא שם פרישה אחת היא אמר מר כך פורשין בשעת מתן פר כהן משיח ופר העלם דבר של צבור ושעירי עבודת כוכבים מנא לן א"ר פדת אתיא כפרה כפרה מיוה"כ אמר רב [ו]אחא בר אהבה שמע מינה מעלות דאורייתא והכי גמירי להו דאי ס"ד דרבנן מאי שנא בין האולם ולמזבח דילמא מיקרו ועיילי מכולה עזרה נמי נפרשו דילמא מיקרו ועיילי בין האולם ולמזבח כיון דלא מפסיק מידי לא מינברא מילתא עזרה כיון דאיכא מזבח החיצון דמפסיק מינברא מילתא אמר רבא ש"מ [ז]קדושת אולם והיכל חדא מילתא היא דאי ס"ד שתי קדושות נינהו אולם [ח]גופיה גזירה וניקום ונגזור גזירה לגזירה לא אולם ובין האולם ולמזבח חדא קדושה היא היכל ואולם שתי קדושות: בכל יום היה חותה בשל כסף וכו': מ"ט [ט]התורה חסה על ממונן של ישראל: והיום חותה בשל זהב ובה היה מכנים: מ"ט [י]משום חולשא דכ"ג: בכל יום בשל ארבעת קבין וכו': תנא [יא]נתפזרו לו [יב]קב גחלים מכבדן לאמה תני חדא קב ותניא אידך קביים בשלמא הך דתני קב רבנן אלא הך דתני קביים מני לא רבנן ולא רבי יוסי אמר רב חסדא רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה היא דתניא ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר בשל קביים היה מכנים רב אשי אמר אפילו תימא רבי יוסי והכי קאמר בכל יום היה חותה בשל סאה מדברית ומערה לתוך שלשת קבין ירושלמיות: בכל יום היתה כבידה והיום קלה: תנא בכל יום היתה גלדה עבה והיום רך בכל יום היתה קצרה והיום ארוכה מ"ט [יג]כדי שתהא זרועו של כ"ג מסייעתו תנא [יד]בכל יום לא היה לה ניאשתיק והיום היה לה ניאשתיק דברי בן הסגן: בכל יום היה זהבה ירוק: א"ר חסדא שבעה זהבים הן זהב וזהב טוב [1]וזהב אופיר [2]וזהב מופז [3]וזהב שחוט [4]וזהב סגור [5]וזהב פרוים [6]וזהב הארץ ההוא טוב זהב אופיר דאתי מאופיר זהב מופז שדומה

בכל יום לא היה לה ניאשתיק. פרש"י טבעת בשעת קול כדכתיב ונשמע קולו בבואו אל הקודש ובירושלמי גרסינן נרתק שלא יכווה וגרתא לריב"ל כעין נרתק של עור היה עשוי סביב ידה של מתתה לאחוז בה שלא יכווה משום דכל כלי מתכות חם מקצתו חם כולו ולפיכך היה צריך היות נרתק יותר מבשאר ימים לפי שהיו הגחלים שוהים במתתה זמן מרובה עד שהיתה חמה הרבה ושוב מוציא אותה שהיא אחת מהעבודות הולכת כף ומתתה ופריך בירושלמי ואינו חוזק ומשני קובעו במסמר כלומר על ידי מסמרין היה נקבע אותו נרתק לבית יד שיהא בטל ויחשב כגוף הממתה: **זהב** טוב. מפרש בירושלמי כשלורפים אותו אינו נחסר כלום זהב מופז על שם מקומו: [ט] **והיום** מקיתון של זהב. דלמאר בפרק שני דזבחים (דף כב.) דבכל כלי שרת מקדש דכתיב יצחלו לרצות שאר כלי שרת. ריב"ל: רבי

בקדושה. מתן דמים: **שם פרישה אחת** (ח). כולה חדא מעלה היא דמהיכל פרשי [משום] לפני ולפנים בין בשביל הקטרה ובין בשביל מתן דמים ומבין האולם ולמזבח לא [פרשי] בשביל לפני ולפנים כלל וכיון דלשמועינן דמשום הקטרה לפני ולפנים לא פרשי לא איצטריך לאשמועינן משום מתן דמים: **מעלות דאורייתא.** מעלות שמנו חכמים במשנה במסכת כלים בפ"ק (משנה ח) דקאמר התם הר הבית מקודש מירושלים והחיל הבית ועזרת נשים ועזרת ישראל ועזרת הכהנים ובין האולם ומזבח ובין האולם ולמזבח לאורייתא ניתנו הלכה למשה מסיני והכי גמירי להו הלכך לענין פרישה (ט) נמי דקרא לא איצטריך פרישה אלא מהיכל דלכתיב (י) וכל אדם לא יהיה באהל מועד ואתו רבנן וגזור בין האולם ולמזבח דילמא מיקרי ועייל להיכל ולא ממשכה שאר עזרה לאותה גזירה שהרי בין האולם ולמזבח קדושה אחת היא ושאר כל העזרה קדושה אחת ובין האולם למזבח גופה גזירה והויא לה שאר עזרה גזירה לגזירה ולי' אלקא דעתך מעלות דקתני התם דרבנן מינהו אבל מדאורייתא בין האולם ולמזבח וכל העזרה חדא קדושה היא מ"ש כו': **מכולה עזרה נמי [נפרשו].** משום הא גזירה גופה דהא כולה חדא גזירה: **ש"מ.** מדגזר בין האולם ולמזבח פרישה: **קדושת היכל ואולם חדא היא.** ואולם נמי אהל מועד מקרי ועביד הרחקה לפרוש מבין האולם ולמזבח (א) פרישה לכל העזרה דילמא עייל לאולם וקא עבר אלא יהיה באהל מועד: **אולם ובין האולם ולמזבח חדא היא.** וכי גזור אולם אטו היכל אימשך אחויר דבין האולם בהיא גזירה: **תפס על ממונן.** ואנן נמי חסינן ותניא גחלים שוחקת את הכלי ומחסרתו: **משום חולשא.** שטורח הוא לערות מכלי אל כלי: **קב גחלים.** כשמערה של ארבעת קבין לתוך של שלשה מתפזר לו קב גחלים הוא מכבדו לתוך אמה מילון של עזרה היולאת לגחל קדרון: **ולא רבי יוסי.** דאי ר' יוסי שלשה מתפזרין: **בשל קביין היה מכנים.** וחותה בשל ד' קבין הרבנן אמרו בשל ד' קבין היה חותה: **סאה מדברית.** שאת קבין מדבריות וכשבאו לירושלים הוסיפו שאות על המדות ועשות שאת קבין מדבריות חמש ירושלמיות וכשחותה בשל סאה מדברית ומערה לתוך שלשת קבין

בקדושה. מתן דמים: **שם פרישה אחת** (ח). כולה חדא מעלה היא דמהיכל פרשי [משום] לפני ולפנים בין בשביל הקטרה ובין בשביל מתן דמים ומבין האולם ולמזבח לא [פרשי] בשביל לפני ולפנים כלל וכיון דלשמועינן דמשום הקטרה לפני ולפנים לא פרשי לא איצטריך לאשמועינן משום מתן דמים: **מעלות דאורייתא.** מעלות שמנו חכמים במשנה במסכת כלים בפ"ק (משנה ח) דקאמר התם הר הבית מקודש מירושלים והחיל הבית ועזרת נשים ועזרת ישראל ועזרת הכהנים ובין האולם ומזבח ובין האולם ולמזבח לאורייתא ניתנו הלכה למשה מסיני והכי גמירי להו הלכך לענין פרישה (ט) נמי דקרא לא איצטריך פרישה אלא מהיכל דלכתיב (י) וכל אדם לא יהיה באהל מועד ואתו רבנן וגזור בין האולם ולמזבח דילמא מיקרי ועייל להיכל ולא ממשכה שאר עזרה לאותה גזירה שהרי בין האולם ולמזבח קדושה אחת היא ושאר כל העזרה קדושה אחת ובין האולם למזבח גופה גזירה והויא לה שאר עזרה גזירה לגזירה ולי' אלקא דעתך מעלות דקתני התם דרבנן מינהו אבל מדאורייתא בין האולם ולמזבח וכל העזרה חדא קדושה היא מ"ש כו': **מכולה עזרה נמי [נפרשו].** משום הא גזירה גופה דהא כולה חדא גזירה: **ש"מ.** מדגזר בין האולם ולמזבח פרישה: **קדושת היכל ואולם חדא היא.** ואולם נמי אהל מועד מקרי ועביד הרחקה לפרוש מבין האולם ולמזבח (א) פרישה לכל העזרה דילמא עייל לאולם וקא עבר אלא יהיה באהל מועד: **אולם ובין האולם ולמזבח חדא היא.** וכי גזור אולם אטו היכל אימשך אחויר דבין האולם בהיא גזירה: **תפס על ממונן.** ואנן נמי חסינן ותניא גחלים שוחקת את הכלי ומחסרתו: **משום חולשא.** שטורח הוא לערות מכלי אל כלי: **קב גחלים.** כשמערה של ארבעת קבין לתוך של שלשה מתפזר לו קב גחלים הוא מכבדו לתוך אמה מילון של עזרה היולאת לגחל קדרון: **ולא רבי יוסי.** דאי ר' יוסי שלשה מתפזרין: **בשל קביין היה מכנים.** וחותה בשל ד' קבין הרבנן אמרו בשל ד' קבין היה חותה: **סאה מדברית.** שאת קבין מדבריות וכשבאו לירושלים הוסיפו שאות על המדות ועשות שאת קבין מדבריות חמש ירושלמיות וכשחותה בשל סאה מדברית ומערה לתוך שלשת קבין

עין משפט נר מצוה

לה א מיי' פ"ג מהל' עבודת יום"כ הל' ה:
לו ב מיי' פ"ג מהלכות תמידין ומוסרין הלכה ה:
לז ג מיי' פ"ב מהלכות עבודת יום"כ הל' ה:

גליון הש"ס

גמרא וזהב אופיר. מלמס ת' ר' י"ל. **וזהב טופז.** מ"ל ר' י"מ. **וזהב שחוט.** מ"ל ר' ע"ז. **וזהב סגור.** מ"ל ר' כ"ל. **וזהב פרוים.** דס"ל ר' ג' ר': **רש"י** ד"ה קב גחלים. לתוך אמה פילון. עיין לקמן דף מו ע"ב תוד"ה כי פליגי:

רבינו חננאל

אמר רב אדא בר אהבה ש"מ מעלות דאורייתא והכי גמירי להו. פי' כגון עשר קדושות שנשנינו במשנתינו, וקדושת כל אחת יש לה מעלה מן האחרת, ומעלת ההיכל וולתי מעלה בין האולם ולמזבח. ואסיקנא אולם ובין האולם ולמזבח חדא קדושה הואי, היכל ואולם שתי קדושות הם. מפני מה לא היתה מחתה של זהב בכל יום, שהתורה חסה על ממונם של ישראל. תני חדא נתפזרו לו קב גחלים מכבדן לאמה. ותניא אידך קביים. בשלמא הא דתני [קב] רבנן היא, דתנן בכל היום חותה בשל ארבע קבין ומערה לתוך מחתה של שלשת קבין ומתפזר קב, אלא הא דתניא קביים לר' יוסי ליתה, דהא ר' יוסי חותה בשל סאה שהיא ו' קבין, ומערה בשל שלשת קבין קתני, נשארו ג' קבין, לרבנן נמי ליתה דהא קב נשאר לתן. ושנינן לר' ישמעאל בן ר' יוחנן בן ברוקה היא, דתני בשל קביים היה מכנים, נשארו מן הארבעה קבין [קביים]. ובא רב אשי ואוקמה לר' יוסי ואמר הכי קתני ר' יוסי חותה בסאה מדברית, ומערה לתוך שלשת קבין ירושלמיות. וגרסינן בעירובין פרק כיצד משתתפין בתחומין, ת"ר סאה ירושלמית עודפת על של מדברית שתות. בכל יום היתה המחתה כבדה שהיתה גלדה עבה [והיום רך]. ולמה היתה היום ידה ארוכה, כדי שהתיה ידה תחת זרועו ותמצא מסייעתו. ניאשתיק פ) [לעתיד לבוא הק' מערטלו מנושתקן]. בכל יום היה זהבה ירוק והיום אדום. אמר רב חסדא ז' זהבים הן. זהב. וזהב טוב. וזהב שחוט. וזהב אופיר. וזהב מופז. וזהב סגור. וזהב פרוים.

פ) כל"ל, ע"פ הערוך ערך נשתק.

תוס' ישנים

אתיא כפרה כפרה. פירמה אמאי לא מינבעיא ליה בקטרת מנא לן דפורשין בשעת הקטרה, דהא לא אשמען פרישה אלא בקטרת ולפני ולפנים אבל בקטרת דהיכל שהוא כמו מתן דמים לא אשמען מיהא פרישה. ריב"ל. ו"ל כיון דקטרת הוי דבר שבאשמאי יש (לפנים) [לפרוס] גם בשביל הקטרה דהיכל. **ש"מ מעלות דאורייתא.** פירש רש"י כל מעלות השנויות במס' כלים [פ"א] מהר הבית ואילך. ואין נראה לרבינו דהא קתני התם עזרת נשים מקודשת ממנו שאין טובל יום ובנה לשם כן והוא מדברנן [כדאמרינן ביבמות] (ז, ב) תלר מדשן[ה] שאחדו בה דברים ואמרו טובל יום לא יכנס למחנה לויה, ולכאן לגמרא [דגמרא] נבד מעזרת נשים קאמר דהיא מדאורייתא, דהא בסוטה (כ, ב) גבי הוצאתה שלא תטמא עזרה שמעא שאפילו טומא מת לא מת יכול לכנס שם. אלא יש לפרש מעלות דמתנה שכיבה לו מעלות השנויות בין האולם למזבח דמתכת כלים הוו דאורייתא. ש"מ מעלות (אחרות) [אחרונות] דקדושות שמלינו בכמה מקומות בעזרה דבין האולם ולמזבח דאורייתא, ולהכי גזור רבנן בין האולם למזבח שאשר עזרה שהוא קדוש יותר מן הסורג. אלא לא אמרת דרבנן ניתנו, שאינו קדוש יותר מן העזרה כלל אלא מדברנן, בעזרה נמי ליגזור. ואין נראה לריב"ל דהא מעלות אינו מיבא מיבא דעיקרא, דאע"ג דמדרבנן ניתנו בהאולם ולמזבח יותר משאר עזרה, הכא נמי הכמינו בו יותר. ועוד דקתני התם [כלים פ"א מ"ט] אל ר"ל יוסי בר' דברים בין האולם למזבח (עולה) [שור] לחיבל שאין בעלי מומין ופרועי ראש ושתויי יין ונגלה רחון ידים ורגלים [נכנסים לשם], ופורשין [מן] האולם למזבח, משמע שכל אלו המעלות שוות וכולהו מדברנן. ופירש ריב"ל ש"מ הני מעלות דאורייתא ניתנו ונמצא גמירי להו הכי דפורשין, דלא אמרת דרבנן ניתנו ובין האולם למזבח גזירה שלא יכנס בהיכל, בעזרה נמי ליגזור. מיהו אומר רבינו כי יכול רש"י לדחות דבאומרא דשמוי יין ומכירו (אחר) [אחת] ליה

מסורת הש"ס

ה) י"ג מלא, ב) [שיריון ב. זבחים כח:], ג) [ביצה ג. וש"ן], ד) [לעיל לט. וש"ן], ה) תמיד לג., ו) [תוספתא פ"ב ה"י] [ומס אימא הגיר' ומתיק], ז) [ויקרא טז], ח) שיך למסנה לעיל דף מג.;

תורה אור השלם

1. וְגַם אֲנִי הִירַם אֲשֶׁר נָשָׂא
זָהָב מֵאוֹפִיר הַבִיא מֵאֹפִיר
עֲצֵי אַלְמֻגִּים הַרְבֵּה מְאֹד
וְאֶבֶן יְקָרָה: מלכים א י יא
2. וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ בַּסֵּא שֵׁן גָּדוֹל
וַיְצַפֵּהוּ זָהָב מְטוּפָז:
מלכים א י יח
3. וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
מָאתַיִם צִנָּה זָהָב שְׁחוּט שֵׁשׁ
מָאוֹת זָהָב יַעֲלֶה עַל הַצִּנָּה
הָאֶחָת: מלכים א י טז
4. וְרִצַּף אֶת הַבַּיִת אֶבֶן יְקָרָה
לְתִפְאֶרֶת וְהַזָּהָב זָהָב פַּרְוָיִם:
דברי הימים ב ג ו
5. וְרִצַּף אֶת הַבַּיִת אֶבֶן יְקָרָה
לְתִפְאֶרֶת וְהַזָּהָב זָהָב פַּרְוָיִם:
דברי הימים ב ג ו
6. וְזָהֲב הָאָרֶץ הַהוּא טוֹב שָׁם
הַבְּדֹלַח וְאֶבֶן הַשֹּׁהַם:
בראשית ב יב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שם פרישה אחת היא. כולה חדא מעלה היא דמהיכל פרשי בין בשביל הקטרה ובין בשביל מתן דמים דלפני ולפנים ומבין האולם ולמזבח לא בשביל כל"ל. (ב) ד"ה מעלות כו' הלכך לענין פרישה דקרא נמי לא איצטריך: (ג) ד"ה קדושת היכל ואולם חדא היא. ואולם נמי אהל מועד מקרי ועביד הרחקה לפרוש מבין האולם ולמזבח (ד) פרישה לכל העזרה דילמא עייל לאולם וקא עבר אלא יהיה באהל מועד: **אולם ובין האולם ולמזבח חדא היא.** וכי גזור אולם אטו היכל אימשך אחויר דבין האולם בהיא גזירה: **תפס על ממונן.** ואנן נמי חסינן ותניא גחלים שוחקת את הכלי ומחסרתו: **משום חולשא.** שטורח הוא לערות מכלי אל כלי: **קב גחלים.** כשמערה של ארבעת קבין לתוך של שלשה מתפזר לו קב גחלים הוא מכבדו לתוך אמה מילון של עזרה היולאת לגחל קדרון: **ולא רבי יוסי.** דאי ר' יוסי שלשה מתפזרין: **בשל קביין היה מכנים.** וחותה בשל ד' קבין הרבנן אמרו בשל ד' קבין היה חותה: **סאה מדברית.** שאת קבין מדבריות וכשבאו לירושלים הוסיפו שאות על המדות ועשות שאת קבין מדבריות חמש ירושלמיות וכשחותה בשל סאה מדברית ומערה לתוך שלשת קבין

מוסף רש"י

וניקום ונגזור גזירה לגזירה. הא דלמרינן כטולי הש"ס שאין נחתין גזרה לגזרה, מהאי קרא נפקא (ויקרא יח) ושמרתם את משמרתי עשו משמרת, כלומר גזרה למשמרתי לתורתי, ולא משמרת למשמרת, שלא יעשו גזרה לגזרה (ביצה ב:). **התורה חסה על ממונן של ישראל.** שנאמר (ויקרא יד) ולוה הכהן ופנו את הבית וגו', על מה חסה תורה, על פכין של כלי חרס שאין להם טהרה במקוה, אי"כ חסה על ממון קל כ"ש על ממון חשוב, אי"כ חסה על ממונן של בני עין, קל וחומר על ממונן של נתיקים (לעיל לט. ועי"ש מוסף רש"י).

מוסף תוספות

א. דהא פשיטא דשוות נינהו. ריטב"ש.

תוס' ישנים (המשך)

שפיר שאסרו ליכנס בין האולם למזבח [שמא] יכנס להיכל [כיון שהמומרת מדברנן, אבל בפרישה יש] להחמיר כמו כן בעזרה כדי שלא יכנס להיכל כיון שהמומרת מן התורה. וכ"ש פירש כן משום דכתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד, משמע דאפרישה דהקטרה

לא בגמרי מעלה אלא כתיבא בהדיא. אך ר"ל דגמרא גמיר קאי אבין אולם למזבח כמו שכתוב בפסוק בהדיא גבי פרישה דהיכל. ועוד ר"ל כי רש"י פירש כן משום דלמרינן לקמן במומר גבי אמר רבא ש"מ (דרשות) [קדושת] היכל ואולם חדא היא כו' היא גופה גזירה כו' ומנין לו דגזירה היא הא אמרו ש"מ מעלות דאורייתא, ואין נראה דקאי ש"מ דרבא על דיחוי"א דש"מ דלעיל, אל כן נראה לרבינו עתה דפירוש רש"י, אך שלא נעמיד מעלות עזרת נשים אלא בשל בין האולם למזבח. **בין דלא מפסיק מידי לא מינברא בו'.** וא"ת אמאי לא מוכח [מ]מעלות דאורייתא מיהו לאמרן לעיל לא שנו אלא בשעת הקטרת דהיכל אבל בשעת הקטרת דלפני ולפנים [מהיכל] פרשי. ואמאי דהקטרה דלפני ולפנים דאמרינן לא גזרו כל כך. אי נמי אמר [שפירש] ר"ל יוסף דבעינן שיעמדו שם כדי שיוכלו לראות שלא יתקן מבחוץ ויכנס כדרך הלדוקין, ואע"פ שאי אפשר לראות בתוך אבל שם הפרוכות אבל מ"מ מאי דליפסיר לתקן (מתקנתן) [מתקנין] וגם שם אינו יכול לתקן כל כך ח). **נחליים אילך ואילך וחתה מן המאובלות הפנימיות בו'.** רבינו יעקב לא גרס ליה הכא אלא בפ"ק דתמיד [מ"ד] גרס ליה גבי מרומה הדשן, אבל גבי קטורת בעינן גחלים לוחשות. וריבינו שמואל כתב נמי דבמקדה המשנה לא גרס ליה אבל בתמיד [ס"ה מ"ל] תנן ליה גבי קטורת של בל יום, ופירש הטעם משום דתניא בתו"כ [אחרי פ"ג-ד] מנין שהתה אם בטולה על גבי גחלים מ"ל בתלי אש, שילבך מן הפרמיות שאין בהן לחטות אם הוא (אינו) טוטל, והוא הדין ליום הכפורים. **והיום חותה בשל זהב.** בפרק בתרא דרפש הטנה [כו, א] אמרינן דחוטא בל יתנהה, במלבושי זהב קאמרינן דאין קטיגור עשה סניגור ב). **נתפזרו לו קב גחלים מבבדן לאמה.** הקשה רבינו נסים גאון היכי מכבדין לאמה ומפסיק קדש והלא קדשו בכלי שרת ותנן [עדיות פ"ח מ"ו] (מעיר)

ח) עיין בריטב"א בריש סוגיין ד"ה לא שאנו וכדבריו יש להניח גם כאן, ומע' בס"י. ב) עיין בתוס' חגיגה כג: ד"ה שאם נגע כו' כי שם הדברים מבוארים. ש"י.

שדומה לפו. מלהיב כמרגלית: **שנטווה לחוט.** מפני שהוא רך: **כל החנויות נסגרות.** שלין מכר לזהב אחר מפני זה: **פגיע נמי הכי.** דעל שם שדומה לדם הפרים נקרא זהב פרוים בדברי הימים (כ ג): **והנא כבר נאמר.** בשל כל יומות השנה ושחקת ממנה הדק: **אנא דרך ימין.** שהוא למזרח שהרי הכהנים בדרום לכך עולה במזרחו של כבש שסמוך ליפנות לימין: **משום כבודו** (ה). להראות חשיבותו שהוא כהן בית ומקיף לעורך ושלא לעורך: **שמוסיפין לבו ביום.** ליטול ממנה גחלים לקטורת של לפני ולפנים אבל קטורת של מזבח הפנימי הרי הוא כקטורת של כל השנה: **של קיום האש.** שאש אין אש של מערכה גדולה מתגבר מוסיפין עליו מזה: **אנא נעבלנו.** אנא ניתנו על מערכה או ניתנו ולא הספיקו להתעבל: **להלאם אליבא.** להלית בהן אור מערכה גדולה: **אליבא.** קיסמים דקיס: **ורבי יוסי הלאם אליבא מנא ליה.** שהתה בראשו של מזבח ולא יצא על הרצפה ויעלה בשהן דולקין על המזבח: **וכלי שרת.** בלבוש בגדי כהונה: **ורבי שרת.** בלבוש בגדי כהונה: **ורבי פעלה על דעתך.** מאחר שאתה למד מן האש על המזבח תוקד בו שיהא בראשו של מזבח גמרינן לקטורת ואחת מערכה שניה של קטורת ואחת שמוסיפין בו ביום דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר (במדבר יח) אך אל כלי הקדש ואל המזבח לא יקרבו: **אנא לימד על הלאם אליבא אנא אהא אנא על ראש המזבח.** ואידך קרא לקיום האש אתא כרבי יוסי וכהונה דכתיב בהמי קרא לגופיה אילטריך לה שנתיבת אש לריכה כהן ולא יטולנה זר ויזרקנה למזבח: **ורבי יהודה.** אמר לך: **אי מהאש.** מהאש על המזבח כו' אע"ג דשמעינן מינה שהתה בראש המזבח לא שמעינן דפסולה בזר הוה אמינא קאי זר אארעא ועביד במפוחא: **מנא ליה.** דבעי מערכה **נפקא ליה מואש.** ול"ו דרש: אשר

רבי יוסי אומר בכל יום ג' והיום ד'. תימה בפרק שני דתמיד (דף כט.) תנן בירורו מאש עצי מאנה וכו' ומוקי לההיא מתניתין כר' יוסי בפרק קדשי קדשים במסכת זבחים (דף נח.) והיכי מתוקמא כרבי יוסי והא קתני קיפא והליתו שני מערכות ילדו ובאו לנשכת הגזית ולרבי יוסי הא קאמר בכל יום היו שם אנא ולוחק הוא לומר סבר ליה כוותיה בחלא ופליג עליה בחלא וי"ל דאכתי הוא חלא לקיום האש ולא קא חשיב אנא הכך תרתי דדמיין להדדי ומליתין אותן ביחד ומחד קרא מפיק להו והקשה רבי אלחנן במזבח הגחשת אנא היה מקום מערכה אנא אמה כדאמר בפרק קדשי קדשים (דף סב:) ואמרינן נמי התם גיזרין שעשה משה אהרן ורחבן אמה א"כ כל הני מערכות היכא הוו קיימי ולריך לומר באמה של הילוף רגלי הכהנים והיו מקבנין המערכה גדולה עד הני מערכות: **ורבי תעלה על דעתך שזר קרב אצל המזבח.** הקשה רש"י לדידיה נמי תקשי דמוקי קרא להלאם אליבא[א] הכהן למה לי וכי תעלה על דעתך שזר קרב כו'[ב] ומיהו לאיטריך משום דדרשינן לעיל בסוף פרק קמא (דף כא.): **ונתנו בני אהרן הכהן** אם על המזבח אע"פ שהאש יורדת מן השמים מצוה להביא מן הדליוט וסל"א שיהא כשר בזר ולא בפשר דקאי אאחרעא שיהא אש של הדליוט ובקשיא לן א"כ מנא ליה לתנא קרא להלאם אליבא דילמא כוליה קרא לגמיתא אש הדליוט וי"ל דא"כ לכתוב קרא ונתנו בני אהרן הכהן אם וערכו עצים על האש ואנא ידענא דגמיתא האש על המזבח הוא מדכתיב וערכו עצים על האש דמערכה בראש המזבח היא על המזבח למה לי אלא למילרש אש על המזבח להלאם אליבא שמבעירין אותה על המזבח ותימה לי והא ר"ש ליה סבר לאפשר דקאי אאחרעא ועביד במפוחא א"כ לא הוה לריך הכהן לגמיתא אש הדליוט דליכא למימר כמו שפרש"י דאפשר דקאי אאחרעא וחריך דהא ר"ש ליה אי הוי סבר וי"ל דאש הדליוט שפיר אית ליה לאפשר דקאי אאחרעא וחריך לה כיון דאש הדליוט היא אבל הלאם אליבא שהבעירה על המזבח ולא אורח אחרעא למיעבד במפוחא בראוק וקשה לי לר' יהודה והאש על המזבח תוקד בו להלאם אליבא שהבעירה על המזבח למה לי תיפוק ליה מונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח דהא רבי יהודה גמר מהאש הלאם אליבא שהאש בכהן כשר וכלי שרת ומהא בכהן כשר וכלי שרת דמסתמא בני אהרן דנפקא לן מיניה כהן כשר וכלי שרת קאי אבל מצות שעל המזבח: סודרן

שדומה לפו. מלהיב כמרגלית: **שנטווה לחוט.** מפני שהוא רך: **כל החנויות נסגרות.** שלין מכר לזהב אחר מפני זה: **פגיע נמי הכי.** דעל שם שדומה לדם הפרים נקרא זהב פרוים בדברי הימים (כ ג): **והנא כבר נאמר.** בשל כל יומות השנה ושחקת ממנה הדק: **אנא דרך ימין.** שהוא למזרח שהרי הכהנים בדרום לכך עולה במזרחו של כבש שסמוך ליפנות לימין: **משום כבודו** (ה). להראות חשיבותו שהוא כהן בית ומקיף לעורך ושלא לעורך: **שמוסיפין לבו ביום.** ליטול ממנה גחלים לקטורת של לפני ולפנים אבל קטורת של מזבח הפנימי הרי הוא כקטורת של כל השנה: **של קיום האש.** שאש אין אש של מערכה גדולה מתגבר מוסיפין עליו מזה: **אנא נעבלנו.** אנא ניתנו על מערכה או ניתנו ולא הספיקו להתעבל: **להלאם אליבא.** להלית בהן אור מערכה גדולה: **אליבא.** קיסמים דקיס: **ורבי יוסי הלאם אליבא מנא ליה.** שהתה בראשו של מזבח ולא יצא על הרצפה ויעלה בשהן דולקין על המזבח: **וכלי שרת.** בלבוש בגדי כהונה: **ורבי שרת.** בלבוש בגדי כהונה: **ורבי פעלה על דעתך.** מאחר שאתה למד מן האש על המזבח תוקד בו שיהא בראשו של מזבח גמרינן לקטורת ואחת מערכה שניה של קטורת ואחת שמוסיפין בו ביום דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר (במדבר יח) אך אל כלי הקדש ואל המזבח לא יקרבו: **אנא לימד על הלאם אליבא אנא אהא אנא על ראש המזבח.** ואידך קרא לקיום האש אתא כרבי יוסי וכהונה דכתיב בהמי קרא לגופיה אילטריך לה שנתיבת אש לריכה כהן ולא יטולנה זר ויזרקנה למזבח: **ורבי יהודה.** אמר לך: **אי מהאש.** מהאש על המזבח כו' אע"ג דשמעינן מינה שהתה בראש המזבח לא שמעינן דפסולה בזר הוה אמינא קאי זר אארעא ועביד במפוחא: **מנא ליה.** דבעי מערכה **נפקא ליה מואש.** ול"ו דרש: אשר

שדומה לפו[ג] זהב שחוט שנטוה כחוט[ד] זהב סגור בשעה שנפתח כל החנויות נסגרות[ה] זהב פרוים שדומה לדם הפרים רב אשי אמר חמשה הן וכל חד וחד אית ביה זהב וזהב טוב תניא נמי הכי בכל יום היה זהבה ירוק והיום אדום והיינו זהב פרוים שדומה לדם הפרים: בכל יום מקריב פרס שחרית וכו' בכל יום היתה דקה והיום דקה מן הדקה: תנו רבנן [1]דקה מה ת"ל והלא כבר נאמר [2]ושחקת ממנה הדק אלא להביא דקה מן הדקה: בכל יום כהנים עולין במזרחו של כבש: דאמר מר[ו] [ז]כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין למזרח: והיום[ח] [ט](עולין) באמצע [י](ויורדין) באמצע: מאי טעמא [כ]משום כבודו דכהן גדול: בכל יום כהן [גדול] מקדש ידיו ורגליו מן הכיור וכו': מאי טעמא [ל]משום כבודו של כהן גדול: בכל יום היו שם ארבע מערכות: תנו רבנן [מ]בכל יום היו שתים מערכות והיום שלש אחת מערכה גדולה ואחת מערכה שניה של קטורת ואחת שמוסיפין בו ביום דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר [נ]בכל יום שלש והיום ארבע אחת של מערכה גדולה ואחת מערכה שניה של קטורת ואחת של קיום האש ואחת שמוסיפין בו ביום רבי [ס](מאיר) אומר בכל יום ארבע והיום חמש אחת של מערכה גדולה ואחת של מערכה שניה של קטורת [ע]ואחת של קיום האש ואחת לאיברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב ואחת שמוסיפין בו ביום דכולי עלמא מיהת תרתי אית להו מנלן [פ]אמר קרא [צ]היא [ק]העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה זו מערכה גדולה ואש המזבח תוקד בו זו מערכה שניה של קטורת ורבי יוסי קיום האש מנא ליה נפקא ליה [ר]מוהאש על המזבח תוקד בו ור' יהודה ההוא להצתת אליתא הוא דאתא דתניא היה רבי יהודה אומר [ש]מניין להצתת אליתא שלא תהא אלא בראשו של מזבח תלמוד לומר [ת]והאש על המזבח תוקד בו אמר רבי יוסי שעושה מערכה לקיום האש תלמוד לומר והאש על המזבח תוקד בו ורבי יוסי הצתת אליתא מנא ליה נפקא ליה מהיכא דנפקא ליה לרבי שמעון דתניא [ת]ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח [א]לימד על הצתת אליתא שלא תהא אלא בכהן כשר ובכלי שרת דברי ר' יהודה אמר לו רבי שמעון וכי תעלה על דעתך [ב]שזר קרב לגבי מזבח אלא לימד על הצתת אליתא שלא תהא אלא בראשו של מזבח ורבי יהודה אי מהתם הוה אמינא קאי אארעא ועביד במפוחא קמ"ל ורבי מאיר איברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב מנא ליה נפקא ליה מואש ורבנן [ג]וא"ו לא דרשי ורבנן איברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב מאי עביד להו [ד]מהדר להו למערכה גדולה דתניא מניין לאיברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב שסודרן

[ד]פ כט.) תנן בירורו מאש עצי מאנה וכו' ומוקי לההיא מתניתין כר' יוסי בפרק קדשי קדשים במסכת זבחים (דף נח.) והיכי מתוקמא כרבי יוסי והא קתני קיפא והליתו שני מערכות ילדו ובאו לנשכת הגזית ולרבי יוסי הא קאמר בכל יום היו שם אנא ולוחק הוא לומר סבר ליה כוותיה בחלא ופליג עליה בחלא וי"ל דאכתי הוא חלא לקיום האש ולא קא חשיב אנא הכך תרתי דדמיין להדדי ומליתין אותן ביחד ומחד קרא מפיק להו והקשה רבי אלחנן במזבח הגחשת אנא היה מקום מערכה אנא אמה כדאמר בפרק קדשי קדשים (דף סב:) ואמרינן נמי התם גיזרין שעשה משה אהרן ורחבן אמה א"כ כל הני מערכות היכא הוו קיימי ולריך לומר באמה של הילוף רגלי הכהנים והיו מקבנין המערכה גדולה עד הני מערכות: **ורבי תעלה על דעתך שזר קרב אצל המזבח.** הקשה רש"י לדידיה נמי תקשי דמוקי קרא להלאם אליבא[א] הכהן למה לי וכי תעלה על דעתך שזר קרב כו'[ב] ומיהו לאיטריך משום דדרשינן לעיל בסוף פרק קמא (דף כא.): **ונתנו בני אהרן הכהן** אם על המזבח אע"פ שהאש יורדת מן השמים מצוה להביא מן הדליוט וסל"א שיהא כשר בזר ולא בפשר דקאי אאחרעא שיהא אש של הדליוט וי"ל דא"כ לכתוב קרא ונתנו בני אהרן הכהן אם וערכו עצים על האש ואנא ידענא דגמיתא האש על המזבח הוא מדכתיב וערכו עצים על האש דמערכה בראש המזבח היא על המזבח למה לי אלא למילרש אש על המזבח להלאם אליבא שמבעירין אותה על המזבח ותימה לי והא ר"ש ליה סבר לאפשר דקאי אאחרעא ועביד במפוחא א"כ לא הוה לריך הכהן לגמיתא אש הדליוט דליכא למימר כמו שפרש"י דאפשר דקאי אאחרעא וחריך דהא ר"ש ליה אי הוי סבר וי"ל דאש הדליוט שפיר אית ליה לאפשר דקאי אאחרעא וחריך לה כיון דאש הדליוט היא אבל הלאם אליבא שהבעירה על המזבח ולא אורח אחרעא למיעבד במפוחא בראוק וקשה לי לר' יהודה והאש על המזבח תוקד בו להלאם אליבא שהבעירה על המזבח למה לי תיפוק ליה מונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח דהא רבי יהודה גמר מהאש הלאם אליבא שהאש בכהן כשר וכלי שרת ומהא בכהן כשר וכלי שרת דמסתמא בני אהרן דנפקא לן מיניה כהן כשר וכלי שרת קאי אבל מצות שעל המזבח: סודרן

א [מיי' פי"ד מהלכות תפילה הלכה יג. טוש"ע א"ח סימן קנח סעיף ח]:

לח ב ג מיי' פ"ג מהל' עבודת יום"כ הל' ה:

לט ד מיי' פ"ג מהלכות תמידין הלכה ד וס"ב מהל' עבודת יום"כ הלכה ה:

מ ה מיי' פ"ג מהלכות תמידין הלכה ה:

מא ו מיי' שם.

מב ז מיי' שם הלכה ט:

מג ח מיי' שם הלכה ה:

מוסף רש"י

כל החנויות. שמוכרים שם הזהב (מנחות כט.). מוקדה. לשון מדורת עצים וכן תוקד (לעיל לג.). **זו מערכה שניה של קטורת.** ולמדך שהאש על מזבח המילון ומשם ימליטו גחלים של הפנימי (שם). **להצתת אליתא.** לצתת קיסמים דקים שם הולרך לאלית על המזבח בצאת מן המערכות, כגון שקרבה מערכה לגלות שנשרפה כל המדורה (לעיל כד:). **ובכלי שרת.** שיהא לובש בגדי כהונה תרבעה שם כהן הדליוט הוא, ואם כהן גדול הוא שמוצה, שהרי נאמר כאן שהכהנים וכל מקום שנאמר בני אהרן הכהנים בכהונם משמע, בבגדי כהונתם (שם).

רבינו חננאל

רב אשי אמר חמשה הן ובכל אחד יש בו זהב והזהב טוב. בכל יום היה מקריב פרס כו'. פרס הוא חצי מנה, כי בכל יום היה מקטיר במזבח הקטרת מנה, חציו בשחרית וחציו בין הערבים, דגרסינן בכריתות פרק א' ת"ר קטרת היתה נעשית שס"ח מנה, שס"ה מנה כנגד ימות החמה מנה בכל יום, שלשת מנין שמהן כהן גדול מכניס מלא חפנים ביום הכפורים, והשאר ניתנין לאומנין בשכרן. ת"ר קטרת היו מחזיריין אותה למכתשת פעמים בשנה, בימות החמה בזוהרה כדי שלא תתעפש. בימות הגשמים צוברה כדי שלא תפוג ריחה. בכל יום היו שם ד' מערכות והיום ה' דברי ר' מאיר כו'. תנו רבנן בכל יום היו שם (ה') [ד'] מערכות והיום ה'. מערכה גדולה ומערכה של קטרת ומערכה של קיום האש ומערכה לאברים ופדרין שלא נתעכלו מבערב ומערכה שמוסיפין בו ביום. כולי עלמא ר' יהודה ור' יוסי ור' מאיר כולהו שוין בשתי מערכות, שנאמר העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה זו מערכה גדולה. ואש המזבח תוקד בו, זו מערכה שניה של קטרת. ור' יוסי ור' מאיר דאית ליה מערכה שלישית לקיום האש, מפיק לה מדכתיב והאש על המזבח תוקד בו, ור' יהודה דלית ליה מערכה בפני עצמה לקיום האש, מפיק להאי קרא להצתת האליתא והיא הלהבת עצי המערכה שלא תהיה אלא בראשו של מזבח, שנאמר והאש על המזבח

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה משום כבודו של כהן גדול להראות חשיבותו:

מוסף תוספות

א. שתהא בראשו של מזבח. ריטב"א. ב. דתו לא בעי למיכתב בהונה, שהרי אין זר קרב לגבי מזבח, ואמאי קשיא לרבי יהודה טפי מלרבי שמעון. שם.

תוס' ישנים

[הגיה] ר' עקיבא על קטרת ולבונה ומלים שנגע בעזל יום במקלמן שפסל את כולן. וי"ל שאין כלי שרת מקדשין שלא מדעת, כן תירץ רבינו יעקב. אבל קשה לה"ר אלחנן והא פליגת דתמורה דאמרינן היא בסוכה פרק לולב וערבה (ג, ב) אי כלי שרת מקדשין שלא מדעת אי לא. ובפ"ק דמנחות (ז, ב) יש שאומר על בריתות זאת אומרת כלי שרת מקדשין ואת אומרת אין מקדשין, אבל פליגת דתמתי מיהא לא אשכחן בהדיא, ואמאי לריך לתרץ אליבא דבולהו. מיהו יש לומר שמתליגת בבריתות הוא בכך, אין לחוש. ועוד יש לתרץ דמיירי הכא שהמתחה של כסף אינה כלי שרת כי אם הסמיה שהיא מערה לתוכה. אבל קשה לרבינו אלחנן [דהא מזבח מקדש את דבר הראוי לו. ורבינו נסים גאון תירץ דבירושלמי] בפרק במה דמגיה [פ"ג ה"ב] מוקי לה [כרבי] [דרבי] עקיבא בגחלים של יום הכפורים שבה היה מותה ומכנס (ומיהו) [ומהם] לא מכבד לאמה. והכי איתא בירושלמי דתניא בגחלים מאי ת"ל תבין תפתר בגחלים של יום הכפורים שבמה שהוא מותה הוא מכנס, אבל של כל יום לא, כדתנן תמן [במתני' פ"ה מ"ב] נתפזר (ב)קב גחלים היה מכבדו לאמה, ואיתמר נמי מפני שמקקו לבלוע, פי' מתחה זו של זהב שהיא כלין מלרפתן, אבל מתחה של (זהב) [כסף] שאינה כלין לא מלרפתן. ורבינו אומר כי [אפשר] לפרש הירושלמי, גחלים מאי, למה פוסל את הנוס שין שאין מוקי לה תכבה. פי' קאי אארעא ועביד במפוחא. כגון שעומד אדם בקרקע העזרה ומנפח במפוח ארוך של נחושת וכיוצא בו במערה שעל גבי המזבח ומשלהבה. ור' מאיר דאית ליה מערכה רביעית לאברים ופדרים שלא נתאכלו מבערב, דרשא ר' דואש מדהוה ליה למכתב אש וכתיב ר'. ורבנן ר' לא דרשי אלא אברין ופדרין שלא נתאכלו מבערב

ה"ל) דגרים בכל יום לא הוה נתקן היום לה נתקן כדי שלא יכוה, נלאה פירושו לפי שבית יהה מתחמם מן הגחלים דמתכת אמרינן [פסחים עד, ב] דחם מקלתו חם טולו ולפיכך עושה נתקן שמוכדל מן הכלי, ופירך והלא חולין, ומשני קונבו ומקמר.

היום עולים באמצע. כהן דאש את וסנן שעולים עם כהן גדול לו שאר כהנים לפייעו לתפך בלינוגא לו שום לוך. **ואחת של אברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב.** והא דאמרינן בפ"ק [ב, ב] דאמר תנאי לא יחזיר משום דחנאי ליה ביטול, הייט נתעכלו ולא נתעכלו לגמרי דמוקי לה בסרק (שני) [דשעיר] דחזק[ח]ים [פו, ב] בסריר, אבל היכא שלא נתעכלו כלל לא משוי תנאי ביטול. ועוד דלעיל מייתי בפקינו מעל המזבח אבל לא פקינו נסרפין שם על האש נסרפין לגמר. **אלא לימד על הצתת אליתא שלא תהא אלא בראשו של מזבח.** וכהן דכתיב בנתינת אש, פי' רש"י דקמ"ל שלא יוכקם זר על המזבח. ואין שיך כאן להקשות לפני מלך בשר ודם טין עושין כן ר'. ורבינו אומר [ד]בפ"ב דזבחים [יח, ב] דרשינן מיניה כהן בכיהוט. וא"ת לר' יהודה אמאי אילטריך מרי קראי, מהאי קרא דתנתנו תיפוק כולה מילתא דכתיב בה כהונה ולאשו לא מזבח. וי"ל דעל המזבח דהאי קרא אתא לדרשא אחרתא. **ורבנן** וי"ל **לא** דרשי. פי' ר' יהודה ור' יוסי. מה שמקשים דר' יהודה [לא] דרש ו"ו הכא וכעלמא (לא) דרש לה פירשתי בפנהדרין ובתמורה.

סודרן על גבי כבש או על גבי סובב. אבל על גבי יסוד לא דל"ר היה נפסל בלינה אם ירד אבל סובב שהוא מחלי המזבח ולמעלה הרי הוא כמזבח[א] ואין לינה מועלת בראשו של מזבח וכן כבש ריב"א ועוד אפשר דאיסור יש להורידו מן המזבח אבל כשסודרן על הסובב והכבש לא מיקרי ירידה:

נאמרה אש בקטורת. נ"ל דכתיב גבי קרח אתה ואהרן אש מחתתו ותנו בהן אש ושימו עליהן קטורת:

תמיד שאמרתי לך לא תהא אלא על מזבח החיצון. תימה לי א"כ ניבעי לה מערכה בפני עצמה כי היכי דמלרכינן מערכה לקטורת בפני עצמה וא"כ נפיש להו מערכות וי"ל כיון דלא היה צריך ליקח שום גחלים ממזרה אלא להדליק הפתילות בעלמא לא מסתבר שיעשו בשביל זה מערכה ולא מסרן הכתוב אלא לחכמים ועוד י"ל מדכתיב תמיד ס"מ שמדליקין אותה מאש הדולקת תמיד והיינו ממערכה גדולה דאי עבדינן לה מערכה בפני עצמה מאי אינטריך שתהא דולקת תמיד: **הוי אומר זה מזבח החיצון.** ואין להקשות א"כ מאי אינטריך קרא לקטורת דהיכל שלוקמין לה גחלים ממזבח החילון נגמר מקטורת דלפני ולפנים די"ל דאינטריך לאשמועינן דעושין לה מערכה בפני עצמה דאי הוה גמרינן מהכא ה"א ביה"כ סגי בחדא מערכה לקטורת דהיכל ולפני ולפנים אי נמי מהכא לא מצינו למילף דשמי קטורת דכל יומא כיון דמקטירין אותה על מזבח הפנימי יעשו לה מערכה כמו כן על מזבח הפנימי קמ"ל: **הוה אמינא דוקא מלפני ה'.** הקשה ר"י מאי שנא דהכא אמרינן לפני ה' כנגד הפתח במערבה וכן בנר מערבי פרק שתי הלחם (מנחות דף לח.) וגבי תנופה[ב] פרק כל המנחות בחות מנה (שם דף פח.) אבל

שסודרן על גבי מזבח ואם אין מחזיקן שסודרן על הכבש או ע"ג סובב עד שיעשה מערכה גדולה וסודרן ת"ל [1]אשר תאכל האש את העולה על המזבח ור' מאיר עיכולי עולה אתה מחזיר [א]ואי אתה מחזיר עיכולי קטורת דתני [ב]ר' חנניא בר מניומי בדבי ר' אליעזר בן יעקב אשר תאכל האש את העולה על המזבח עיכולי עולה אתה מחזיר ואי אתה מחזיר עיכולי קטורת דכולי עלמא מיהת מוסיפין בו ביום אית להו מנא להו נפקא להו [2]מוהאש ואפילו למאן דלא דריש [3]וא"ו וא"ו ה"א דריש. אש תמיד למאי אתא מבעי ליה לכדתניא [א] [3]אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה [2]לימד על מערכה שניה של קטורת [ב]שלא תהא אלא על המזבח החיצון אש מחתה ומנורה מניין ודין הוא נאמרה [4]אש בקטורת ונאמרה [5]אש במחתה ומנורה מה להלן על מזבח החיצון אף כאן על המזבח החיצון או כלך לדרך זו נאמרה אש בקטורת ונאמרה אש במחתה מה להלן בסמוך לו אף מחתה ומנורה בסמוך לו ת"ל אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה [3]אש תמיד תוקד לו לא תהא אלא בראשו של מזבח החיצון למדנו אש למנורה אש למחתה מניין ודין הוא נאמרה אש במחתה ונאמרה אש במנורה מה להלן על גבי מזבח החיצון אף כאן על מזבח החיצון או כלך לדרך זו נאמרה אש בקטורת ונאמרה אש במחתה מה להלן בסמוך לו אף כאן בסמוך לו תלמוד לומר [5]ולקח מלא המחתה גחלי אש מעל המזבח מלפני ה' איזהו מזבח שמקצתו לפני ה' ואין כולו לפני ה' הוי אומר זה מזבח החיצון ואיצטריך למיכתב מעל המזבח ואיצטריך למיכתב מלפני ה' דאי כתב רחמנא מעל המזבח הוה אמינא מאי מזבח מזבח פנימי כתב רחמנא מלפני ה' ואי כתב רחמנא מלפני ה' הוה אמינא דוקא מלפני ה' אבל

אשר תאכל אש העולה. אם אינו ענין לתחילתה דהא כתיב [ג] העולה על מוקדה תנהו לענין סופה: **עיכולי עולה.** פוקעין שפקעו מעל האש וקרי ביה אשר תאכל את העולה על המזבח: **אש תמיד תוקד למאי אתא.** כיון דדרשת כל מוקדות דעניתא: **שלא תהא אלא על מזבח החילון.** דהאי קרא במזבח העולה כתיב: **אש מחתה ומנורה.** אש דיוה"כ דלפני ולפנים ואש דמנורה דהדלקת נרות דכל יומא מעיין שתהא ניטלת מעל המזבח החילון: הכי גרסינן **נאמר להן אש בקטורת.** דכתיב [ד] יקטירנה ואין הקטרה בלא אש: **מה להלן בסמוך לו.** במזבח החילון הסמוך לפנימי שעליו הקטורת נקטר אף מחתה ומנורה נוטל מן הסמוך לו והוא מזבח הפנימי הסמוך למנורה ולפני לפנים: **אש תמיד.** אש שאמרתי לך בה תמיד והוא של מנורה שנאמר בה [ה] להעלות נר תמיד: **נאמר אש בקטורת.** של כל יום: **ולקח מלא המחתה מעל המזבח.** (ויקרא טז) ומהיכן מלפני ה' מלא מערב: הכי גרסינן **איזהו מזבח שמקצתו לפני ה' ואין כולו לפני ה' הוי אומר זה מזבח החילון.** איזהו מזבח שיש לחלק בו מה ממנו לפני ה' שהוזקק הכתוב לומר מלפני ה' הוי אומר זה מזבח החילון דאילו פנימי כולו לפני ה': **דוקא מלפני ה'.** כנגד הפתח ממש: אבל

א) מנחות כו: [זבחים פג:], ב) [ירמות עב: מנחות לא: פז:], ג) [ויקרא ו], ד) [שמות ל], ה) [שמות כז],

גליון הש"ס

גמרא שלא תהא אלא על המזבח החיצון. עיין לעיל דף לג ע"ב תוס' ד"ה מכלל:

הגהות הגר"א

[א] גמרא לכדתניא. (אם תמיד תוקד על המזבח לא תכבה) תא"מ וכ"ב ואם המזבח תוקד בו (וכ"ה בתורת הבית וכמ"ש לעיל עמוד א' ודף לג ב):

מוסף רש"י

אשר תאכל האש. קרא יתירא דפשיטא דדבק מאכל תאכל אם הוא, אלא לדרשא אשר תאכל האש ותפקעם העולה מעל המזבח מזוד והעלם על המזבח (זבחים פג:) קלי ביה תעוכל (מנחות כו:).

מוסף תוספות

א. דאפילו להקטיר עליו איכא מאן דאמר [זבחים סה.] דמקטירין. תוס' זבחים פז: ד"ה שורי. **ב.** תנופת לוג שמן של מצורע ואשמו. תוס' זבחים נח. ד"ה מתוך. **ג.** למעוטי בחוץ, דתנופת אשם מחיים. שם. **ד.** [ד"ה]גבי גחלים כתיב מעל המזבח, ונרות היו בהיכל. שם. **ה.** שאם לא עשאה לא מעכב. רש"י מנחות לג: ד"ה סמיכה. **ו.** שאם רצה עומד חוץ לעזרה ושוחט בסכין ארוכה. רש"י זבחים לב: ד"ה ולון.

רבינו חננאל (המשך)

משוך מן הכותל כו'. וכבר פירשנוהו שם בפרק אמר להם הממונה. כן אש מחתה ומנורה לא תהיה אש אלא ממזבח הזהב הסמוך להם. לכך בא זה אש תמיד תוקד על המזבח, ללמד כי האש שכתבתי לך תמיד, והיא אש של מנורה כדכתיב להעלות נר תמיד, לא תהא אלא ממזבח החיצון. למדנו אש למנורה דכתיב הכא אש תמיד, ובמנורה כתיב להעלות נר תמיד. אש מחתה מניין, ולא אשכחן בה טעם אלא מגופה, שנאמר ולקח מלא המחתה גחלי אש מעל המזבח מלפני ה' ודייקינן מדכתיב לפני ה' שמעינן מינה דבעינן אש ממזבח שאין כולו לפני ה'. ואמרינן איזהו מזבח שאין כולו לפני ה', הוי אומר זה מזבח החיצון, אבל מזבח

מסורת הש"ס

ז) מנחות כו: [זבחים פג:], **ח)** [ירמות עב: מנחות לא: פז:], **ט)** [ויקרא ו], **י)** [שמות ל], **יא)** [שמות כז],

עין משפט נר מצוה

מד א מיי' פ"ג מהל' תמידין הלכה כ:
מה ב מיי' שם הל' ה ופ"ב הל' ד והלכה ח:
מו ג שם פ"ג הל' יג:

תורה אור השלם

1. וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי בַד יִלְבַּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ו ג
2. וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וּבִעֵר עָלָיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וַעֲרַךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֲלְבֵי הַשְּׁלָמִים: ויקרא ו ה
3. אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה:
ויקרא ו ו
4. וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה: שמות ל ז
וְתֹנוּ בָהֶן אֵשׁ וְשִׂימוּ עֲלֵיהֶן קְטֹרֶת לִפְנֵי יְיָ מֻחָר וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ הוּא הַקָּדוֹשׁ רַב לָכֶם בְּנֵי לֵוִי:
במדבר טז ז
5. וְלָקַח מְלֹא הַמַּחְתָּה גַּחֲלֵי אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְיָ וּמְלֹא חָפְנָיו קְטֹרֶת סַמִּים דַּקָּה וְהֵבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת:
ויקרא טז יב

רבינו חננאל

סודרן בצידי המזבח, עד שיסדר המערכה גדולה, ואחר כך מחזירן עליה, שנאמר אשר תאכל האש את העולה על המזבח. כלומר, מחזירים על גבי המערכה שבמזבח. ור' מאיר האי קרא אשר תאכל האש, מפיק לה לדרשא אחרינא, כדתני רב חנניא בר מניומי בדבי ר' אליעזר בן יעקב אשר תאכל האש את העולה על המזבח, עיכולי עולה אתה מחזיר על המזבח ואי אתה מחזיר עיכולי קטורת, וכ' יגאי דאמר קטורת שפקעה ממזבח הקטרת אפילו קרטין שבהן אין מחזירין אותה על גבי המזבח. דכולי עלמא מיהת שוין שמוסיפין ביום הכפורים מערכה יתירה על כל הימים, מנא להו. ופרשינן מוהאש, היה לו לכתוב אש ולמה כתב והאש, אלא לומר שמוסיפין ביום הכפורים מערכת אש אחרת. הנה דרשנו הני קראי ואש המזבח תוקד בו, והאש על המזבח תוקד. האי קרא אחרינא אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה למאי אתא. לכדתניא ואש המזבח תוקד בו לימד על מערכה שניה של קטרת שתהיה במזבח החיצון. אש מחתה, שנאמר ולקח מלא המחתה גחלי אש. ומנורה, דכתיב בה להעלות נר תמיד, והיא הדלקת נרות באש. מנא לן שהיא ממזבח החיצון. ללמד בהן מן הדין בזה הדרך, נאמר תן אש בקטרת ונאמר תן אש במחתה ומנורה כו'. ודהינן כלך לדרך זו כו', כלומר כך למוד מהמזבח, הקטרת האש שאתה נותן ומקטיר עליה, אינך מכניסה אלא מן הסמוך לה, דהוא מזבח החיצון כמו שאמרנו במסכת זבחים (תחילת פרק איזהו מקומן של זבחים) [בפ' קדשי קדשים] ר' יוסי היא דתניא ר' יוסי אומר כל הניטל מבחוץ ליתן בפנים אינו ניתן אלא בסמוך שלפנים. וכן אמרו למעלה בענין סידור המערכה כריש לקיש דאמר אין מעבירין על המצות, וכי עייל בהיכל במזבח הקטורת פגע ברישא, כדתניא שולחן בצפון

הפנימי כולו לפני ה' הוא, שנאמר ויצא אל המזבח אשר לפני ה' זה מזבח הזהב, לפי שהמזבח החיצון יש בו ל"ב, ופתח ההיכל אינו רחב אלא י' אמה ומה שהוא כנגד הפתח הוא לפני ה' והשאר לאו. וכבר אמרו מזבח המוצע באמצע עזרה. וזה דבר ברור הוא. וכעניין הזה פשוטה תחלת פרק היה מביא מנחתה בכפישה מצרית. ואצטריך למיכתב מלפני ה' למעט מזבח הפנימי שהוא כולו לפני ה', ואצטריך למיכתב מעל המזבח לרבות כל הגחלים שבמזבח, ואפי' אותם שבצדדין שאינן מכוונים כנגד פתח ההיכל שהוא לפני ה'.

אבל מהאי גיסא ודהאי גיסא אימא לא צריכא. הכא דאפי' דהאי גיסא ודהאי גיסא כשר הני מילי דיעבד אבל לכתחילה בעינן כנגד הפתח כדמשמע בזבחים ריש פרק קדשי קדשים [א] (דף נח.) וא"ת מאי איעטריך קרא למימר דלא מעכב אי שקיל לה אגא כנגד הפתח מהיכא תיתי עיכובא והלא לא שנה עליו הכתוב לעכב ואי מדכתיב חוקה לרבי יהודה דאמר (לקמן דף ס.) לא קאי חוקה אלא אדברים שנעשים בבגדי לבן בפנים למה לי קרא וי"ל כיון דהוי צורך פנים כפנים דמי מידי דהוה אקטורת שחפנה קודם שחיטת הפר דלא עשה ולא כלום אפי' לר' יהודה לצורך פנים כפנים דמי: **אבל לא משלה בהן האור לא.**

לאו דווקא פסולין הוא דהיכי אפי' כשרין אי לא משלה בהן האור לא דקאמר [ב] עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבתו [ב] ומקשים והאמר בפ"ק דשבת (דף כ.) כלל מוקדמותיכם למ"ד דבפיכים ופדרים הוא דאמר ועל כרחך היינו איבריים ופדרים דחול דאי אי שבת [ג] מעולת שבת בשבתו נפקא ותיקן הרב רבי יוסף פור"ת זצ"ל דלמ"ד איבריים ופדרים היינו אל שבת דאי מעולת שבת בשבתו הכי מיירי בשחיטה וזריקה ולא נהירא לר"י דא"כ היכי גמרינן מינה בפרק אלו קשרים (שם דף קיד.) דחלבי שבת קריבין ביו"ט [ד] אי ביום"כ ואי קרא בשחיטה וזריקה איירי אטו קרבן שבת נשחט ביו"ט וביום"כ אלא על כרחך אהקטרת תמיד דשבת דרשינן גופיה מקרא דדרשינן בפרק אלו דברים (פסחים דף סו.) עולת שבת על עולת התמיד מכלל דתמיד דחי שבת ומסתמא בכל [ה] קרבנותיו קאמר ומיתורא דבשבתו דרשינן מלבי שבת קריבין ביו"ט אי ביום"כ [ה] אמר כדאית ליה אלא גרלה לריב"ל ולר"י דהא דאמר ולא עולת חול בשבתו היינו בלא משלה בהן אור [ו] והיינו דלמ"ד איבריים ופדרים הוא דאמר [ו] וא"כ הא דקאמר הכא לגיסא קמא דווקא משלה בהן האור ודווקא פסולין אבל כשרין לא לא בעי למימר אבל כשרין אפילו לא משלה בהן האור אלא ס"ק אבל כשרין לא איצטריך למימר דשרי היכא דמשלה בהן האור ומיהו אפי' לגיסא קמא לא שרי אפילו בכשרים אלא במשלה בהן האור דווקא ומיהו יכולני לישב שלא יקשה לפירוש הרב פורת דודאי לי לא הוה כתב קרא דלא תבערו למ"ד איבריים ופדרים מקרא דעולת שבת בשבתו לא הוה דרשינן אלא שחיטה וזריקה דמעכבי אבל הקטרה לא כיון דיכולין להמתין עד הלילה והא דכתיב עולת שבת בשבתו הוה דרשינן ליה הכי אם נאמנו ולא שחטו אל שבת ושחטו [ז] אותו ביום"כ ולמר ביו"ט היכא דחל יום"כ או יו"ט אחר השבת אבל בתר דנפקא לן מלא תבערו למ"ד איבריים ופדרים בתמיד ל' שבת מהשתא מוקמינא קרא דעולת שבת בשבתו אף לאיבריים ופדרים לומר דחלבי שבת קריבין ביום"כ או ביו"ט לומר כדאית ליה ולמר וכדרינן לגיסא כן דמודה הוא לאפי' דחול שרי בשבת היכא דמשלה בהן האור כדמשמע בזמעתין לכ"ע ולכל הפי' נ"ל דוחק שאנו צריכין לפרש לגיסא קמא דהכא דקאמר לא נגרהה אלא לפסולין דבקטר דנקט לאו דווקא וה"ה כשרין אלא דבכשרין לא איצטריך לאשמועינן ורלה לי דהא דאמר ולא עולת חול בשבתו ולא עולת חול ביו"ט היינו בליל שבת או בליל יו"ט דלא ניתנו שבת ויו"ט לדחות בהיות שעתא אלא שוס קרבן [ח] והא דאמר למ"ד איבריים ופדרים הוא דאתא איכא לאוקמי קרא לדמיסתבר דהיינו סמוך לבקר כי מסדר מערכה דיומא [ט] וכיון דבלאו הכי מבעיר אם המערכה לצורך תמידין דיומא אמרינן דקאי דלא תבערו אתא למ"ד איבריים ופדרים דחול שיתותרו [י] ואפי' לא משלה בהן האור כשרין לגיסא קמא דהכא ופסול במשלה בהן האור ולאיכא דאמרי אחד [י] כשירה ואחד פסולה דווקא משלה בהן האור והא דאמר חלבי שבת קריבין ביום"כ וביו"ט היינו אפילו בתחילת הלילה מעלן ומקטירין מה שאין כן בעולת חול ביום"כ וביו"ט: **תחילתו** דוחה **וסופו אינו דוחה רב חסדא אמר דוחה את השבת כו'.** פרש"י תחילתו תמיד שחיטה וזריקה [יא] דוחה את הטומאה סופו דהיינו הקטרתו אינו דוחה הטומאה אבל שבת דוחה אפילו סופו [יב] ורבה אמר תחילתו דוחה תמיד של שבת שחיטה וזריקה דוחה את השבת וקרב בשבת סופו תמיד של ערב שבת אינו דוחה דאין איברים נקטרים משתחשך אלא מעלן מבעוד יום וזה הפי' תופש עיקר והקשה ר"י דהתנן בפרק כילד צולין (פסחים דף עו:) המשה דברים באין בטומאה ועל כרחך אפילו הקטרת אימורים קאמר מדקאמר ואינן נאכלין בטומאה מכלל דכל השאר בא בטומאה שחיטה וזריקה והקטרה ועוד דהקתני בהדייהו עומר דהיינו הקטרה ולעיל נמי בפ"ק (דף ו.) אמרינן היה מקריב מנחת פרים ואילים וכבשים ונטמאת בידו וכו' עד דאומרים לו הוי פקח ושתוק אלמא הקטרה היא בטומאה מיהו י"ל דלא קשה דהקטרת קומץ דמנחה במקום זריקת דם דזבח וכי היכי דזריקה דוחה טומאה הכי נמי הקטרת קומץ דכתיב בזבחים בפ"ק (דף יג:) מקטיר נמי היינו זורק ומתלן נאכלין בטומאה ניחא דיש לומר דנקט לישנא דשיך בכולהו דכולהו אין נאכלין בטומאה אבל לענין הקטרה יש מהן שנקטרת בטומאה כגון מנחת העומר ומיהו קשה [יג] דרב חסדא מפרש למילתא הכל בתמיד דכל יומא ויומא תחילתו שחיטה וזריקה דוחה הטומאה סופו אינו דוחה טומאה דהיינו הקטרה [יד] ולא מיירי באיברים שנימותרו ורבה מפרש תחילתו דוחה שבת תמיד דשבת סופו אינו דוחה איברים שנתותרו ועוד מאי קאמר תחילתו דוחה שבת שחיטה וזריקה אפי' סופו נמי דחי שבת הקטרה דתמיד דשבת ועוד דלרבה דתחילתו דוחה שבת

מוקפי שבת אלא יהו שבת עצמו. ואין נראה דקשה מסמעתין דהכא דבפרשיה, ועוד דפשט עולת שבת בשבתו משמע שיקולין דהקטיר כל איברי התמיד בשבת ולא צריך קרא אחרינא, ואפילו רבה ורב חסדא דפליגי לקמן בסמעתין הייט דוקא לענין מערכה כפי עצמן אבל בתחיית שבת במערכה גדולה לא אשכחן דפליגי. ואומר רבינו יעקב וכן פירש ריב"א דלא קשה מידך, דהכא והכא דסוף פ"ק דשבת מייירי לענין איברים ופדרים שמשלה בהם האור מערב שבת דעשו לאמו מ מזבח כדאמרינן הכא במשלה בהם האור, ואפילו לגיסא דמפליג בין כשרים בין פסולין לענין משלה בהם האור, הייט לענין מערכה כפי עצמן אבל לא לענין דחיית שבת. וא"ת אי דקאמר בסמוך דמועדו ואפילו בשבת משמע ליה דתרי מילי ניטהו. **תנינא.** ואפילו דמגיע בכשרין דא"ל דפסולין [דפסולין] דכי משלה בהם [האור הוי כשרין, מסתבר שאין מילוק בזה בין חול לשבת]. **ופליגא דרבי הונא בר'.** לגיסא דרבא דמפרש דוחה את הטומאה ולא את השבת קאמר דפליגא, אבל לרב חסדא דמפרש דוחה את השבת לא פליגא. **תחילתו** דוחה. פי' רש"י בשם רבותיו תחילתו איכריע. וקשה לר"ש דמדקאמרת לקמן בסמוך תחילתו דעיקר כפרה דחי, ואיכי קרי עיקר כפרה לדחיית איברים (אלא) [כלא] אין כפרה אלא בדם. ואין נראה לרבינו קושיא, דהא קרי ליה שפיר עיקר כפרה כיון שהוא מקטיר גוף הקרבן ועיקרו, ואכי נמי דאשכחן לעיל פרק אלו קשרים [כז, ב] גבי מנין לבשר בשר [כז, ב] דאם אינו נאכל אינו מכשיר בגד, ואמרי דאמר ר"ש דין דלאו עבודה דמעכבת כפרה היא לא מיבעי כהוגה, משמע אבל הפשט ויתותה [ד]מעכבת כפרה ודאי בעי כהוגה. ואפילו לפי' אחר שפיר' לעיל שאין משם רמיה, מ"מ כיון שהקטרה הוא עיקר גוף הקרבן ודאי בם טומאה קרי ליה שפיר מעכב כפרה. אבל רש"י מפרש מפי עצמו תחילתו כגון שחיטה וזריקה של תמיד השבת, סופו כגון איברים שנתותרו מערב שבת דתמיד של שבת [(לא) קאמר, דהא אין שום אמורא חולק דפשיטא דתמי כדאמרינן בלאו דברים [פסחים סח, ב] שהרי הקטר חלבים ואיברים כשרין בין הלילה [ו]אין מתמיעין להם עד שתחשך גבי פסח שחל להיות בשבת, ועוד [מאי] קאמר שבת דתחילתו לאו בר מידחי שבת כו', אלא בשל ע"ש מייירי. אבל קשה לרבינו דקאמר סופו דלאו עיקר כפרה הוא לא דמי טומאה, והא תנן בפרק כילד צולין [שם עו, ב] דמשה דברים באין בטומאה ואין נאכלין בטומאה, אלמא אפילו הקטרה דוחה טומאה, ותניא נמי לעיל בפ"ק דיומא [ז, ב] היה מקריב מנחת פרים אילים וכבשים ונטמאת בידו ו' אומר לו הוי פיקח ושתוק, ועוד קשה כי לפירוש רש"י לא הוי השתא סופו דלענין טומאה בתחילתו כמו לענין שבת. אבל אין נאכלין בטומאה, אלמא אפילו הקטרה דוחה טומאה, ותניא נמי לעיל בפ"ק דיומא [ז, ב] היה מקריב מנחת פרים אילים וכבשים ונטמאת בידו ו' אומר לו הוי פיקח ושתוק, ועוד קשה כי לפירוש רש"י לא הוי השתא סופו דלענין טומאה בתחילתו כמו לענין שבת. אבל אין להקשות אם אין הקרבנות דוחה טומאה אין חרק הדם לר' יהושע דאמר אם אין בשר אין דם, דמלינו למימר דנעמא אבל קודם זריקה אי דוחה טומאה (לפי) הקרבנות, אבל נעמא אחר זריקה אי דוחה טומאה. וכפי' רבותיו אי רש"י אמר עיקר. **במועדו אפילו בשבת.** מימה לרבינו דהכא ודפרק אלו דברים [שם עו, ב] מפיק ליה במבמועדו ואילו בפרק כילד צולין [שם עו, ב] ר' דברים באין בטומאה מפיק ליה מבמועדו, ולא דרעמא מאי קשה דבתמיד ודפסח מפקי התם ודאי מבמועדו, אבל שאר קרבנות ליטור נפקא לן מבמועדיכם. **במועדו ואפילו בשבת.** לאו מתמעמעמא דרש הכי אלא מעולת שבת בשבתו נפקא לן בפרק אלו דברים [שם] דתמיד דחי שבת ופסח ולפיכן מג"ש מועדו מועדו, ושאר קרבנות ליטור ולפיכן מבמועדיכם.

אבל מהאי גיסא ומהאי גיסא אימא לא צריכא. נהי דמסיק הכא דאפי' דהאי גיסא ודהאי גיסא כשר הני מילי דיעבד אבל לכתחילה בעינן כנגד הפתח כדמשמע בזבחים ריש פרק קדשי קדשים [א] (דף נח.) וא"ת מאי איעטריך קרא למימר דלא מעכב אי שקיל לה אגא כנגד הפתח מהיכא תיתי עיכובא והלא לא שנה עליו הכתוב לעכב ואי מדכתיב חוקה לרבי יהודה דאמר (לקמן דף ס.) לא קאי חוקה אלא אדברים שנעשים בבגדי לבן בפנים למה לי קרא וי"ל כיון דהוי צורך פנים כפנים דמי מידי דהוה אקטורת שחפנה קודם שחיטת הפר דלא עשה ולא כלום אפי' לר' יהודה לצורך פנים כפנים דמי: **אבל לא משלה בהן האור לא.**

לאו דווקא פסולין הוא דהיכי אפי' כשרין אי לא משלה בהן האור לא דקאמר [ב] עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבתו [ב] ומקשים והאמר בפ"ק דשבת (דף כ.) כלל מוקדמותיכם למ"ד דבפיכים ופדרים הוא דאמר ועל כרחך היינו איבריים ופדרים דחול דאי אי שבת [ג] מעולת שבת בשבתו נפקא ותיקן הרב רבי יוסף פור"ת זצ"ל דלמ"ד איבריים ופדרים היינו אל שבת דאי מעולת שבת בשבתו הכי מיירי בשחיטה וזריקה ולא נהירא לר"י דא"כ היכי גמרינן מינה בפרק אלו קשרים (שם דף קיד.) דחלבי שבת קריבין ביו"ט [ד] אי ביום"כ ואי קרא בשחיטה וזריקה איירי אטו קרבן שבת נשחט ביו"ט וביום"כ אלא על כרחך אהקטרת תמיד דשבת דרשינן גופיה מקרא דדרשינן בפרק אלו דברים (פסחים דף סו.) עולת שבת על עולת התמיד מכלל דתמיד דחי שבת ומסתמא בכל [ה] קרבנותיו קאמר ומיתורא דבשבתו דרשינן מלבי שבת קריבין ביו"ט אי ביום"כ [ה] אמר כדאית ליה אלא גרלה לריב"ל ולר"י דהא דאמר ולא עולת חול בשבתו היינו בלא משלה בהן האור [ו] והיינו דלמ"ד איבריים ופדרים הוא דאמר [ו] וא"כ הא דקאמר הכא לגיסא קמא דווקא משלה בהן האור ודווקא פסולין אבל כשרין לא לא בעי למימר אבל כשרין אפילו לא משלה בהן האור אלא ס"ק אבל כשרין לא איצטריך למימר דשרי היכא דמשלה בהן האור ומיהו אפי' לגיסא קמא לא שרי אפילו בכשרים אלא במשלה בהן האור דווקא ומיהו יכולני לישב שלא יקשה לפירוש הרב פורת דודאי לי לא הוה כתב קרא דלא תבערו למ"ד איבריים ופדרים מקרא דעולת שבת בשבתו לא הוה דרשינן אלא שחיטה וזריקה דמעכבי אבל הקטרה לא כיון דיכולין להמתין עד הלילה והא דכתיב עולת שבת בשבתו הוה דרשינן ליה הכי אם נאמנו ולא שחטו אל שבת ושחטו [ז] אותו ביום"כ ולמר ביו"ט היכא דחל יום"כ או יו"ט אחר השבת אבל בתר דנפקא לן מלא תבערו למ"ד איבריים ופדרים בתמיד ל' שבת מהשתא מוקמינא קרא דעולת שבת בשבתו אף לאיבריים ופדרים לומר דחלבי שבת קריבין ביום"כ או ביו"ט לומר כדאית ליה ולמר וכדרינן לגיסא כן דמודה הוא לאפי' דחול שרי בשבת היכא דמשלה בהן האור כדמשמע בזמעתין לכ"ע ולכל הפי' נ"ל דוחק שאנו צריכין לפרש לגיסא קמא דהכא דקאמר לא נגרהה אלא לפסולין דבקטר דנקט לאו דווקא וה"ה כשרין אלא דבכשרין לא איצטריך לאשמועינן ורלה לי דהא דאמר ולא עולת חול בשבתו ולא עולת חול ביו"ט היינו בליל שבת או בליל יו"ט דלא ניתנו שבת ויו"ט לדחות בהיות שעתא אלא שוס קרבן [ח] והא דאמר למ"ד איבריים ופדרים הוא דאתא איכא לאוקמי קרא לדמיסתבר דהיינו סמוך לבקר כי מסדר מערכה דיומא [ט] וכיון דבלאו הכי מבעיר אם המערכה לצורך תמידין דיומא אמרינן דקאי דלא תבערו אתא למ"ד איבריים ופדרים דחול שיתותרו [י] ואפי' לא משלה בהן האור כשרין לגיסא קמא דהכא ופסול במשלה בהן האור ולאיכא דאמרי אחד [י] כשירה ואחד פסולה דווקא משלה בהן האור והא דאמר חלבי שבת קריבין ביום"כ וביו"ט היינו אפילו בתחילת הלילה מעלן ומקטירין מה שאין כן בעולת חול ביום"כ וביו"ט: **תחילתו** דוחה **וסופו אינו דוחה רב חסדא אמר דוחה את השבת כו'.** פרש"י תחילתו תמיד שחיטה וזריקה [יא] דוחה את הטומאה סופו דהיינו הקטרתו אינו דוחה הטומאה אבל שבת דוחה אפילו סופו [יב] ורבה אמר תחילתו דוחה תמיד של שבת שחיטה וזריקה דוחה את השבת וקרב בשבת סופו תמיד של ערב שבת אינו דוחה דאין איברים נקטרים משתחשך אלא מעלן מבעוד יום וזה הפי' תופש עיקר והקשה ר"י דהתנן בפרק כילד צולין (פסחים דף עו:) המשה דברים באין בטומאה ועל כרחך אפילו הקטרת אימורים קאמר מדקאמר ואינן נאכלין בטומאה מכלל דכל השאר בא בטומאה שחיטה וזריקה והקטרה ועוד דהקתני בהדייהו עומר דהיינו הקטרה ולעיל נמי בפ"ק (דף ו.) אמרינן היה מקריב מנחת פרים ואילים וכבשים ונטמאת בידו וכו' עד דאומרים לו הוי פקח ושתוק אלמא הקטרה היא בטומאה מיהו י"ל דלא קשה דהקטרת קומץ דמנחה במקום זריקת דם דזבח וכי היכי דזריקה דוחה טומאה הכי נמי הקטרת קומץ דכתיב בזבחים בפ"ק (דף יג:) מקטיר נמי היינו זורק ומתלן נאכלין בטומאה ניחא דיש לומר דנקט לישנא דשיך בכולהו דכולהו אין נאכלין בטומאה אבל לענין הקטרה יש מהן שנקטרת בטומאה כגון מנחת העומר ומיהו קשה [יג] דרב חסדא מפרש למילתא הכל בתמיד דכל יומא ויומא תחילתו שחיטה וזריקה דוחה הטומאה סופו אינו דוחה טומאה דהיינו הקטרה [יד] ולא מיירי באיברים שנתותרו ורבה מפרש תחילתו דוחה שבת תמיד דשבת סופו אינו דוחה איברים שנתותרו ועוד מאי קאמר תחילתו דוחה שבת שחיטה וזריקה אפי' סופו נמי דחי שבת הקטרה דתמיד דשבת ועוד דלרבה דתחילתו דוחה שבת

אבל מהאי גיסא ומהאי גיסא אימא לא צריכא א"ר אלעזר משום בר קפרא אומר היה רבי מאיר איברי עולה שנתותרו עושה להן מערכה בפני עצמה וסודרן [ט] ואפילו בשבת מאי קמ"ל תנינא בכל יום היו שם ארבע מערכות א"ר אבין לא נצרכה אלא לפסולין ודוקא שמשלה בהן האור אבל לא משלה בהן האור לא איכא דאמרי אחד כשירין ואחד פסולין אי משלה בהן האור אין ואי לא לא ואפילו בשבת תנינא והיום חמש אמר רב אחא בר יעקב איצטריך סלקא דעתך אמינא הני מילי היכא דחל יום הכפורים להיות אחר השבת [י] דחלבי שבת קרבין ביום"כ אבל באמצע שבת לא קמ"ל אמר רבא [כ] מאן האי דלא חייש לקמחיה הא בכל יום תנן קשיא ופליגא דרב הונא דאמר תחילתו דוחה סופו אינו דוחה גופא אמר רב הונא [א] תמיד תחילתו דוחה סופו אינו דוחה מאי אינו דוחה רב חסדא אמר דוחה את השבת ואינו דוחה את הטומאה [ב] (ורבא) אמר [ג] דוחה את הטומאה ואינו דוחה את השבת [ד] אמר ליה אביי [ה] (לרבא) לדידך קשיא ולרב חסדא קשיא לדידך קשיא מאי שנא טומאה דכתיב [ו] במועדו [ז] ואפי' בטומאה שבת נמי במועדו ואפי' בשבת ולרב חסדא קשיא מאי שנא שבת דכתי' במועדו אפי' בשבת טומאה נמי במועדו ואפי' בטומאה אמר ליה לא לדידי קשיא ולא לרב חסדא קשיא לדידי לא קשיא סופו כתחילתו טומאה

[ט] ואפי' בטומאה שבת נמי במועדו ואפי' בשבת ולרב חסדא קשיא מאי שנא שבת דכתי' במועדו אפי' בשבת טומאה נמי במועדו ואפי' בטומאה אמר ליה לא לדידי קשיא ולא לרב חסדא קשיא לדידי לא קשיא סופו כתחילתו טומאה

מז א ב מי' פ"ל מהל' תמידין ומוספין הלכה ז:

רבינו חננאל

א"ר אלעזר משום בר קפרא, אומר היה רבי מאיר איברי עולות שנתותרו עושה להן מערכה בפני עצמן ושורפן ואפילו בשבת. מאי קמ"ל תנינא כו'. אמר רבינא לא נצרכה אלא לפסולין כו' ודברים פשוטין הן. **ובא** רב אחא ואמר אצטריך, סד"א הא דתנינן היום חמש מערכות אחת מהן לר' מאיר לאברין ופדרין שלא נתאכלו מבערב היכא דחל יום הכפורים להיות אחר השבת, דחלבי שבת קריבין ביום הכפורים. אבל באמצע שבת אם חל יום הכפורים אימא לא א"ר מאיר שעושה מערכה לאיברים ופדרין, קמ"ל ר' אלעזר אפילו בשבת. ובא רבא ואמר זה הטעם אין צורך להיאמר דהא בכל יום תנן בין בשבת בין בחול הדין אחד. ואמרינן כי האברין של עולות הנותרין מן החול עושה להן מערכה בפני עצמן ושורפן ואפילו בשבת, פליגא עליה הא דרב הונא דאמר תמיד תחילתו דוחה סופו אינו דוחה ואילו האברים שנותרו סופו הן, מאי סופו אינו דוחה. רב חסדא אמר אינו דוחה טומאה אבל שבת דוחה. רבה אמר סופו אינו דוחה שבת אבל טומאה דוחה. ואקשינן עלייהו והא במועדו כתיב ביה בתמיד, מאי שנא טומאה מאי שנא שבת אי דחי הא דחי הא. ופריק רבה לדידי האי דכתיב במועדו בתמיד לא קשיא, אנא מקישנא סופו לתחלתו.

תוס' ישנים

אבל מהאי גיסא ומהאי גיסא אימא לא צריכא. וא"ת מדתלמיד מזבחים פרק קדשי קדשים [נח, ב] ביילו מסם עלי תלנה יפין למערבה שיש של קטרת כנגד מערבית לדומיה משון קימעא כלפי לפון ל', ומוכח התם דבעינן שתהא המערבה מכוונת ממש כנגד פתח של היכל לפי ר' ממש. ומלינו למימר דהתם למצוה. ומיהו רש"י יפה פירש דס"ל דבהכשיג מערבה גופה שהיא לפני ה' [ממש, אלא גיסא (מלעון) ומדרום [אלא] גיסא לא, לריכא]. **אפילו בשבת.** הקשה רבינו יעקב מדתניא בשבת פרק במה מדליקין [כד, ב] ובפרק (כל כתבי) [ר' אליעזר דמילה קנ, א] ובפסחים פרק כילד צולין [פג, ב] עולת שבת בשבתו ולא עולת חול ביום טוב. ועוד קשה על הך גריימא דכילד צולין מהן דרשא דסוף פ"ק דשבת [ב, א] דמוקמי ליה לקרא דלא תבערו אם כבל מוקדמותיכם למיסרי אברים ופדרים שיתותרו מבערב, אלמא עולת חול בשבת שרי. ועל הך קושיא דשבת תירץ ה"ר יוסף דקרא דספ"ק דשבת דבכל מוקדמותיכם לא אתא אלא למיסרי איברים ופדרים של תמיד שבת עצמו, דס"ל דין שיקול להתמיעם עד הלילה של

תורה אור השלם

1. צו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ: במדבר כח ב

גליון הש"ס

גמרא אמר ליה אביי לרבא לדידך קשיא. כעין זה עיריוכין דף מט ע"ב פסחי' דף לג ע"ב ב"מ דף קכד ע"ב:

הגהות הב"ח

(**א**) רש"י ד"ה ה"ג אומר כו' ולא גרסינן עולת שבת דאי גרסינן ליה:

מוסף רש"י

דחלבי שבת. של תמיד של בין הערבים, קרבין ביום"כ. שחל במוצאי שבת (סוכה נד:). **דלא חייש לקמחיה.** למה שהוא נוחן ומוליא מפיו, כלומר לגיבורו (יבמות מב:) למה שהוא נוחן, אם תמנין אם פסולת (פסחים פד.) נוחן ומוליא סוכין ואינו תוקש, כלומר מרבה דברים (סוכה נד.). **במועדו.** משמע לא יעבור זמנו ואפילו הן טמאין ואפילו הוא שבת (פסחים עז).

מוסף תוספות

א. [ד]מוכח התם דבעיא שתהא המערכה מכוונת ממש כנגד פתחו של היכל, לקיים לפני השם ממש, ומצינא למימר דהתם למצוה. תוס' הרא"ש. ב. משמע דאיברי חול אין קריבין בשבת. תוס' פסחים פג: ד"ה ולא. ג. דאשמועינן מבכל מושבותיכם דאע"ג דמצותן כל הלילה ואפשר להקטירן במוצאי שבת אפ"ה דחי שבת. תוס' שבת כ. ד"ה למאי. ד. שחל להיות במוצ"ש. רש"י שבת קיד. ד"ה קריבים. ה. [ד]משמע דעולת שבת קריבה בשבת אחרת. שם ד"ה עולת. ו. דדכוותה בחול מקטירין, דהקטרת איברים [כשירה] בלילה כיון שנזרק הדם מבעוד יום, אבל איברי ערב שבת שלא משלה בהן האור מבעוד יום אינם קרבין בשבת. ריטב"א. ז. דנעשי כבר לחמו של מזבח בשבת שתוך שהן לחמו של מזבח הרי הן כקרבן היום. תוס' פסחים שם. ח. שאין קרבן שבת בלילה. תוס' ר"י. ט. כשמסדר המערכה בשבת בעבור התמיד, עוד מסדר מערכה אחרת בעבור האיברים שנותרו מע"ש. שם. י. דכיון דניתנה שבת לדחות בעבור התמיד דוחין אותה נמי בעבור האברים שנותרו. שם. יא. שהוא תחילת הקרבן. ריטב"א. יב. [ד]איברים שנתותרו מערב שבת עושין להן מערכה בשבת. שם. יג. דלא דמי סופו אינו דוחה דקאמר רב חסדא לסופו אינו דוחה דקאמר רבא. שם. יד. ואפילו בקרבנות שנשחטו וזורק דמן היום. שם.

בסמוך דמועדו ואפילו בשבת [ממש] לא מייתי קרא דבמועדו שמעינן עיקר דחיית התמיד אלא מג"ש דמועדו דכיון דמשלה בהם האור נעשו לאמו של מזבח דתמיד עלמו. **ואפילו בשבת תנינא.** מדקאמר ואפילו בשבת משמע ליה דתרי מילי ניטהו. **תנינא.** ואפילו דמגיע בכשרין דא"ל דפסולין [דפסולין] דכי משלה בהם [האור הוי כשרין, מסתבר שאין מילוק בזה בין חול לשבת]. **ופליגא דרבי הונא בר'.** לגיסא דרבא דמפרש דוחה את הטומאה ולא את השבת קאמר דפליגא, אבל לרב חסדא דמפרש דוחה את השבת לא פליגא. **תחילתו** דוחה. פי' רש"י בשם רבותיו תחילתו איכריע. וקשה לר"ש דמדקאמרת לקמן בסמוך תחילתו דעיקר כפרה דחי, ואיכי קרי עיקר כפרה לדחיית איברים (אלא) [כלא] אין כפרה אלא בדם. ואין נראה לרבינו קושיא, דהא קרי ליה שפיר עיקר כפרה כיון שהוא מקטיר גוף הקרבן ועיקרו, ואכי נמי דאשכחן לעיל פרק אלו קשרים [כז, ב] גבי מנין לבשר בשר [כז, ב] דאם אינו נאכל אינו מכשיר בגד, ואמרי דאמר ר"ש דין דלאו עבודה דמעכבת כפרה היא לא מיבעי כהוגה, משמע אבל הפשט ויתותה [ד]מעכבת כפרה ודאי בעי כהוגה. ואפילו לפי' אחר שפיר' לעיל שאין משם רמיה, מ"מ כיון שהקטרה הוא עיקר גוף הקרבן ודאי בם טומאה קרי ליה שפיר מעכב כפרה. אבל רש"י מפרש מפי עצמו תחילתו כגון שחיטה וזריקה של תמיד השבת, סופו כגון איברים שנתותרו מערב שבת דתמיד של שבת [(לא) קאמר, דהא אין שום אמורא חולק דפשיטא דתמי כדאמרינן בלאו דברים [פסחים סח, ב] שהרי הקטר חלבים ואיברים כשרין בין הלילה [ו]אין מתמיעין להם עד שתחשך גבי פסח שחל להיות בשבת, ועוד [מאי] קאמר שבת דתחילתו לאו בר מידחי שבת כו', אלא בשל ע"ש מייירי. אבל קשה לרבינו דקאמר סופו דלאו עיקר כפרה הוא לא דמי טומאה, והא תנן בפרק כילד צולין [שם עו, ב] דמשה דברים באין בטומאה ואין נאכלין בטומאה, אלמא אפילו הקטרה דוחה טומאה, ותניא נמי לעיל בפ"ק דיומא [ז, ב] היה מקריב מנחת פרים אילים וכבשים ונטמאת בידו ו' אומר לו הוי פיקח ושתוק, ועוד קשה כי לפירוש רש"י לא הוי השתא סופו דלענין טומאה בתחילתו כמו לענין שבת. אבל אין להקשות אם אין הקרבנות דוחה טומאה אין חרק הדם לר' יהושע דאמר אם אין בשר אין דם, דמלינו למימר דנעמא אבל קודם זריקה אי דוחה טומאה (לפי) הקרבנות, אבל נעמא אחר זריקה אי דוחה טומאה. וכפי' רבותיו אי רש"י אמר עיקר. **במועדו אפילו בשבת.** מימה לרבינו דהכא ודפרק אלו דברים [שם עו, ב] מפיק ליה במבמועדו ואילו בפרק כילד צולין [שם עו, ב] ר' דברים באין בטומאה מפיק ליה מבמועדו, ולא דרעמא מאי קשה דבתמיד ודפסח מפקי התם ודאי מבמועדו, אבל שאר קרבנות ליטור נפקא לן מבמועדיכם. **במועדו ואפילו בשבת.** לאו מתמעמעמא דרש הכי אלא מעולת שבת בשבתו נפקא לן בפרק אלו דברים [שם] דתמיד דחי שבת ופסח ולפיכן מג"ש מועדו מועדו, ושאר קרבנות ליטור ולפיכן מבמועדיכם.